(ג) התוס' פסחים (צ"ס ב') כ' דגבי מצה ומרור צריך לדון עד שתשקע הכוכב ושיעור משיך דכ' ואכלו את הבשר בלילה הזה, ומצה ומרור איכא לנסה, אבל מירות שבת ואוכל מצי אכל לה מבעוי יום

והסבר מדוע הגרי"ז וחזו"א, דגם גם על תרפה שבת ואוכל מהם בדברי התוס' מתירות (מלבד א') הייני שהרפואה יש לה רושם הדם, והיינו כשאר חלק מן הדם, אבל אינה כמו לילה, ולעניין מצה ומרור הלילה בא לילה כדי בקרבן בארבע תאכלו מצות או משיך דמצה ומרור הוי אז לנסה, ובנסה כ' ואכלו את הבשר בלילה הזה, מתוך לעניין קרבן ומעורבת שבת ואוכל, לא כ' בהו לילה דוקא, ולכן מצי לקרבן ולאכול בתרפה שאוכל, דלהרפואה אין יש לה רושם הדם כשאר חלק מן הדם, ולא בצה דברי האביולתי יכול מבעוי - (סנהד' ק"ה, הרמב"ם) הלא דיבור בעניין התרפה כמו דברי חלק מן הדם, - הלא דעבדי לה, בשעה שיש מצה ומרור אוחזים לפנינו - דברי לילה וכדומה. x)

(ד) ובקרבן (פסחים אות ר"ה) כן בדברי התוס' סברי אחרי, דאמרי שם דמצה שאחר אוכל אינן מקיימים בתרפה, משום דאינו מהלה חלק מרושם הדם (אלא הוי איסורי מלאכה), ונילא בתוס' מה פסחים כ' שיכול לקרבן ולא כולל מעורבת אוכל בתרפה (רק מצה ומרור אין בתרפה דבעי לילה). ונשאר בצ"ע.

---

x) והגרי"ז מקיים דברי בתרפה מהלה חלק מן הדם, מיהו אכלת מצה הוי לדו מה קרוב הדם הדם אלו מחמת ~~שלא~~ לילה לא. ועיין בהערה.

(ב) ויש לדייק מה יש כאן תוספת לגבי איסור חמץ בזמנו של פסח, ולכאורה הייתי
בחלבה הכל, מה התוספת נחשבת הכן מקדושת הים. מיהו בשם הרב (תקונים ל')
כ' וכלל: מי שנמלכה סעודתו בזמנו יש אחרון של פסח עד לאחר חצות
הכוכבים, אחר לגמרי חמץ בסעודה אף שעדיין לו הנקל ערבית ולו הבדל כלל,
לגו איסור חמץ אינו חלוי בהבדלה כלל, דכיון שאחבה הוי דלה לכל דבר ובבר
הלבה מתני קדושת יום, ומה שאסור בעשיית מלאכה קודם ההבדלה, אינו
מחמת קדושת יום, אלא שתכמים אסרוהו כדי ושלא להוסיף מחול על הקודש
אבל כאן לדינן שביתת יום מחלבה, שבה נלוד מה שבתים תשבתו שבשם,
אבל לדבין דאור דברים הכלים כו' ודש לדינן שבלבר חמץ שאינו חלוי
בקדושת הים, שבמי אף בחלו של מועד אסור לגמרי חמץ"

ולבו אינו הגדרה חדשה בדין תוספת, והיינו שתוספת מהולה בחלק מן הים
רק לגבי דינים הנבעים מקדושת הים, וכיון דאיסור חמץ אינו נבע מקדושת הים
שבמי אף בחלו אסור, אין חל דין תוספת.

(ג) ולפי ניתן לייסד מ' הרשב"ם דלעיל, דהתוס' דנס בתנאי מיהו לדינן שאתה,
ומצה לו, אינה נבעת מקדושת הים, דבמי חובה לא בהלה, כמבואר בהמבלים
(ה. יום ל"ו יג). וכיון שכן, אין בו דין תוספת, משום קדוש וסעודה שיום
מקיימים בשעת התוספת, משום דדינים אלו נבעים מן חשת הים (הן קדוש, הן
סעודת שיום), אליבא חוב סעודה בהלה (כמבואר בהמבלים הטל שם) דין בחלו ומנוך
לו יין בלום, ומטעם זה כתוב הטל (סי' קפה ג') דבלום לא לו הכבי מהין

המציאות תיצר (בברהמ"ן) שחייב לוותר פה מציאות אלוהים.

ועוד שיש יחס תלוי לאיסור מלאכה, אלא באיסור מלאכה גם באלוהים, לכן בכלל,

א) משום דאיסור מלאכה באלוהים הוא מדרבנן, ולפי לשון הסברא דאיסורו מהתורה,

ב) אמר בדבר הגבר מתר, ומשום דבקודש וכל תמיד נקרא אלוהים לגבי איסור מלאכה

אלא שני חשיב איסור מלאכה בו"ט נגד נקרא הים.

ג) קרן-אורה (רש מלכן) כי דאיסור מלאכה באלוהים, אינו איסור לוו דמלאכה

בו"ט אלו נגד איסורו משאבר ו"ט, דאין המלאכה מבטל השמחה, אל איסור מלאכה

בו"ט נגד נקרא הים. ואיסור מלאכה באלוהים נגד מדרבנן שאבר, שאינו נגד נקרא

הים ובכלל.

ד) והיסוד הכה איתנו אם בס הבאור לעולה לגבי מי שקבל עליו תענית שאינו

מבטל, בין לשון הסברה בגמרא בעצם התענית, כון דאיסורו לשון בסברה בשאינו

מבטל נגד נקרא הים דמבטל, דהרי אפ"ל אם לוו הוי שמבטל, הוי אסור לשון בסברה

בלא השאינו, מבטל דאין איסורו מקודש ו"ט דמבטל, מאילו ליכוי בעצם הון

תענית ובכלל.

ו) ולפי היסוד הנ"ל, נבין דברי הגמרא (מ"ח מקום ה') דפ"ש מתניתין לסנהדרין

סנהדרין שלשה מעלה אחד מקצת עדיות, ובגמ' כ' הלוי קיבל הכי שכל ומבין הבה לפי

האמת לעל, משום דאין מצוי סנהדרין נגד מקדש.

ולפי בס מלחמת יהודה, קבע דקושיתו, שאולה כן, דאמאי יסוד הנ"ל בשתי

שיטות, ובמלחמת קבלת, ושיטה הנ"ל לפי התוס' ברבינו שמשון הנ"ל.

(5) ומן לשון, המקבל תוספת יש בתוך הטבע, אין שלו איטר לגבי מחוץ לטבע בתוספת ע"ז דהני איטר זה אינו נגד מקום, דאיטר זה קיים כל ג' הימים.

ולפי האמור, נימא לישב דברי הרמב"ן אין הקדמה (המובן בסוף דבריו סי' מה ה') ולכן: הרמב"ן (תרלט ג') כ' דלגי' יש בלילה הראשונה בטובה עד שבא ודאי לילה, ובשם הקדמה שאינו לפנים בצה, למאד הקדמה שם דהכל משום דילפי' מאכל דבעי לילה משם, לפי' אין לדמות מצה לטבה, דכמו דאיכא בן תוספת, אף קודם שנעשה לילה, אלא חיוב בטובה לא בתוספת, ובשאר בעצה אין לחיוב בתוספת משום דבעי לילה, לתוספת עדיין לא הוי, מאחר דטובה דאף בלא תוספת חיוב בטובה, אלא תוספת אדרבה לא הוי, משום דבעי לילה בטובה בעינן בלילה משום דילפי' מאכל, הכי נמי לקיים בך מצות בצאתך, ולפי משמע אלא, דכ' הרמב"ן בתוספת בתוספת שם דחיוב שאחר לגבי בתוספת, אלא דאינו נמצא הכל אלא לכולם בשאר מלאכה בלבד מיבעי המצות, כולל בטובה אלא בטובה, ונמצא דמדברי הקדמה (רמב"ן ל"ל) משמע דאי לאו דמדמי מצה לטבה דבעי לילה, הוי ולבאים חיוב מצה אף קודם שתעשה מהן תוספת, אלא דהתוספת הוי חלק מהכל, אלא הרמב"ן חשש לדעת הקדמה בתוספת ובכלאים, עכ' דברי ימינו שם.

ולדברינו לעיל, לא אי דעת הרמב"ן דהוי התוספת חלק מן הכל, מיהו לגבי מצות טובה, אין הוי נגדעת מקדמה יש, דהכי חיוב בטובה הוי כל ג' הימים, ואילו לגבי מצה בן תוספת ובלי. (וכמו שבאנו לעיל לגבי שאחר בצאן התוספת)

ה) רמ"ס סוכה (לד ע"ב) מקשה הא"ר מה הדס ולולב ע"ת תמרה כשר, עי"ש כ' יראה מקשה הא"ר מדוע ולולב ע"ת תמרה בו"ט אסור, יש דיני אבל מצוה אי לא. ומבאר בגא"ש דהספק הוא בקיום ונטיעה ומצד וקיום, אבל בדיני אע"ג שם ספק אין דיני אבל מצוה, ובפשיטות כ' בלוי מספקו לן אולי בנטיעה אסקינן הוא ולולב ע"ת תמרה, דאי לוי דקדש הוא אסרינ"ל אלא מן מצוה הלא אם מצוה לאיסורי דיני (עי' מדרש יו"ט אות נ' בצה).

ויש לעיין אם נטיעה הוא מקיים יו"ט ולולב ע"ת תמרה לפי שקדש הוא, אי תשיב קיום ונטיעה ומצד וקיום. ולכאו' הנטיעה מן נבראת מקודם הוא (כי מבריאתו נטיעה לולב היו בוא הישוב בלבד).

ט) בשו"ת הרב (תרמ"ט, כ"ו) מאריך בדברו שם דנבראת נטיעה לולב בוא הישוב איכה נבראת מקודם הוא, ואיכו מתחת מן יו"ט אלא מתחת שהוא הוא הישוב, ומאילו יבא דאם נטיעה הוא מקיים יו"ט ולולב ע"ת תמרה, אלא הא אלא מן מצוה ולא שם מצוה לאיסורי דיני. ובקל.

יא) הגר"ז (בבא ק' ע') חידש דנשים חייבות במל שהמן גרמא, בנבואה הקדמון בשו"ת (ובמקום דסברתי לן טעם הגאונים, דפשוט אל מילא מעיקר המשוערבא לבולה, וצה שייך במל דקדר, ולא פטרו מצות במל שקדמון הוא בשו"ת), וכבן מסברו הגר"ז נשים חייבות בקיום מצות ר"ה כ"ן, אלא דהוא מילא. והבלה תמה מ"ל, דהרי מדוע במס סוכה בה' ב' דמרבו נשים

לתיסלה והבן יקרו בהצרת, משום דלולי הפסיק הזה, היו פטורים, אף דהוי קולת
עיר בשלמא. והקרלינו קדשים לד מיטב בלאור דלולי הבתיב הצרת לרבות נשים
בתיסלה מילי, איכא לאהבה מילי בלבד, אלא למדים מבאן לבהמה כולה דמה מה
דהעלה שהן בשלמא נשים חיטוא. ומתלין למדים לבהמה וחיה שמה מה שהעלה
שהן בקולת, נשים פטורות.

מיהו הרוח קדשים שם פליגי אל היטור הזה, דאמרי שם דנשים פטורות
מעמר דשבתון בוטה (רק מוצהרות בלבד) דהוי מה דהעלה, אף דקולת העדה
בשלמא (והפני הקיים בצה, מיטב) וכי לכלן אות יל.

יא) ודע, דמה צת הוי דלקי בקולת מה דהעלה, אבל בטיטר עשה דהעלה
נשים חיטוא בארשים, כגון איטור סתורה בנדות שביעית וכו' אבלכם לעבר
הביעור, וכי שאר חקים (אלה הן). והרב מגבי הר אמס ותור (פו כ)
לבי שתי נשים שם, ברשי שם דעבלה פעם שביעית וכל ומתעני אי לעבלה
ולא לסתורה עיש, ואבל כיון דנדות שביעית אסורים לעולם, זה נלקי, אף
דהכון קורה הביטור, ואליו בתלוה הרמבם והרגש לעבי ביבור, כי מקי
מצות שמיטה, ובבא.

יב) ומה נראה דתיסלה מהלה הלקי מן הלם, אין אפשר לבר מקרא דהצרת
לעבי תיסלה, דנשים מוצהרות במה שהעלה שהן בשלמא, לבהמה כולה, ודמי
לבי תיסלה חיטוא דהוי הלקי מן והבן ולבן חיטוא מילי דהצרת, אבל

שניו מלא שמצוקים שהן בשלמה וכל המילה. ואל כן מלבד ההקדמה כולה בתוספת אינו מהווה הלכה מן הדין אלא אישור מלבד בלבד, ושניו אשר מלילה לבהמה כולה, המלא שמצוקים שהן בשלמה, נשים חיות ובהמות הכל בלילה.

ולכן האומר, הלוי בהרשם פסחים בה כי ע"ש.

ג) תנו רבנן הקדש בתולות עם בושה חיובא בתוספת יו"ט, אלא דהני מלא שמצוקים, ורבנן הלכתא בלילה כולן דהני מלא שמצוקים בשלמה, ולכל מתוספת ולהבא מעמדו בהמה, ורבנן הלכה בינה. ולכל בתולות הקדש כולן אלא לדבר הקדש ליתנו בשבתון ביו"ט. ולא בתב-סוכר (ומינו בשלמה כולל בפני הקדש כולן) אלא כל הקדשים אינם בושה בשבתון ביו"ט, הרי כל דבר מלא שמצוקים בשלמה, נשים פטורות) א)

ד) ושמעינן חיוב נדר, בלמד הקדש ליתנו בשמחה, אלא דהני בלילה בתוספת והלא לני בלילה הקדש, נמצא דהני אסורה בלילה, כי לילה אלא לא, ולבד שמחה יכולה לבעלה, כולן דהני ליתנו בשמחה, והלא לני בלילה אלו תוספת, בלבד מה אין מעמדן שמחה בשמחה. ולכל הרי אלא הקדש כל דהני הלכה מו"ט ולבה לבני חסדן דאין מעמדן שמחה בשמחה.

א) ובכל כבדרי, בתב סוכר, בלבד ישראל הלבד תוספת והכל מעמד לד מרה, בעבור הה בה, ולמדים לשו"ט לד תשבת שבתבו, בעבור שם, וקבל בהעמדת קבל על והכל ומן על שו"ט, לחיב נשים בתוספת, ולכן קבל מלחד לחיב נשים בתוספת שו"ט כמו והכל. ולכל בלבד תוספת משניות, אלא בתוספת שו"ט בהבל. ע"ש.

אבל אשר הבטחתי לך, לתת פרשים, לא תוכל לנצחם, אלא רק אם תהיה מן הקרבן
הזה בשלמה.